

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1539

Vragen van het lid **Smaling** (SP) aan de Minister van Economische Zaken over *waarborgsommen bij energielevering* (ingezonden 14 maart 2017).

Antwoord van Minister **Kamp** (Economische Zaken) (ontvangen 31 maart 2017)

Vraag 1

Bent u bekend met het feit dat energiebedrijven in toenemende mate een waarborgsom vragen alvorens zij overgaan tot levering van energie?¹ Weet u dat daarbij bedragen van 350 tot wel 600 euro geen uitzondering zijn?

Antwoord 1

Ik ben ermee bekend dat de energieleveranciers waarborgsommen hanteren. Tot nu toe heb ik geen signalen ontvangen dat er een toename is in het aantal of de hoogte van de waarborgsommen die energieleveranciers aan consumenten vragen.

Wanneer een consument een contract afsluit bij een energieleverancier gaat hij daarbij akkoord met de algemene voorwaarden voor de levering. In 2013 zijn Energie Nederland en de Consumentenbond tot overeenstemming gekomen over een set algemene voorwaarden voor energielevering. In deze voorwaarden is opgenomen dat de leverancier van de contractant (consument) zekerheden, zoals een bankgarantie of waarborgsom, mag verlangen voor de bedragen die de consument voor de energielevering verschuldigd is. Daarbij is bijvoorbeeld bepaald dat de waarborgsom niet hoger zal zijn dan het bedrag dat de contractant vermoedelijk gemiddeld over een periode van zes maanden zal moeten betalen. De maximale hoogte van een waarborgsom kan dus per situatie verschillen. Bij een gemiddelde energierekening van Euro 1.735 per jaar², zal een waarborgsom conform de algemene voorwaarden dus ten hoogste kunnen liggen rond de Euro 870. Dit is een aanzienlijk bedrag bovenop de energierekening, waar de energieleveranciers wijselijk en terughoudend mee om moeten gaan, in lijn met de Elektriciteits- en Gaswet. Wettelijk is bepaald dat energieleveranciers consumenten tegen redelijke tarieven en voorwaarden van energie moeten voorzien. De voorwaarden die zijn verbonden aan de energielevering moeten transparant, eerlijk en vooraf

¹ www.energievergelijken.nl

² <https://www.milieucentraal.nl/energie-besparen/snel-besparen/grip-op-je-energierekening/gemiddeld-energieverbruik>

bekend zijn. De ACM is belast met het toezicht hierop en heeft Energie Nederland er in het verleden op gewezen dat een borg redelijk moet zijn. Een borg ter hoogte van het energieverbruik over een half jaar, zoals omschreven in de algemene voorwaarden, is wat de ACM betreft een uiterste dat alleen in uitzonderlijke situaties mag worden gevraagd. Daarnaast ziet de ACM erop toe dat de hoogte van de borg transparant en meteen in het aanbod zichtbaar is. Op deze wijze kan de consument dit meenemen in zijn leverancierskeuze. De ACM heeft het afgelopen jaar verschillende vragen ontvangen over waarborgsommen. Deze vragen gaven haar onvoldoende aanleiding om een onderzoek naar waarborgsommen uit te voeren. De ACM heeft laten weten de ontwikkelingen op het gebied van waarborgsommen te blijven volgen. Recent zijn er nieuwe algemene voorwaarden opgesteld door Energie Nederland en voorgelegd aan de Commissie Zelfregulering van de Sociaal Economische Raad, waaraan de Consumentenbond en de Vereniging Eigen Huis deelnemen. Deze nieuwe voorwaarden worden per 1 april 2017 van kracht en bevatten een aanpassing van de voorwaarden ten aanzien van waarborgsommen. Zo is er toegevoegd dat de waarborgsom voor de situatie van de betreffende consument redelijk zal zijn. Hierdoor kan de waarborgsom worden aangepast op basis van de informatie die de consument over zijn situatie aan de leverancier verstrekt. Van belang is dat de energieleveranciers helder communiceren over de mogelijkheden om een waarborgsom te laten bijstellen.

Vraag 2

Is tevens bekend dat de waarborgsom in toenemende mate zelfs gebruikt wordt bij geringe betalingsachterstanden op de voorschotnota?

Antwoord 2

Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 1 houdt de ACM toezicht op de voorwaarden en tarieven die leveranciers hanteren. Voor de ACM was er gezien de vragen over waarborgsommen geen aanleiding om tot onderzoek over te gaan. Ook ik heb geen signalen ontvangen dat er een toename is in het gebruik van de waarborgsom bij geringe betalingsachterstanden op de voorschotnota.

Vraag 3

Bent u tevens bekend met het feit dat bij dreigende afsluiting van energie door een geringe betalingsachterstand een zogenaamde spoedaanvraag aangeboden wordt ter borging van levering, waarbij vrijwel standaard een kredietcheck volgt? Wat is uw opvatting over het feit dat een waarborgsom voor energielevering gemeengoed lijkt te worden?

Antwoord 3

Wanneer een consument, bijvoorbeeld vanwege wanbetaling, afgesloten dreigt te worden door zijn energieleverancier is het mogelijk om een spoedaanvraag bij een andere leverancier in te dienen om de energielevering te continueren. Wanneer er een verhoogd betalingsrisico is, bijvoorbeeld vanwege eerdere wanbetaling, voeren energieleveranciers doorgaans een kredietcheck uit en vragen zij afhankelijk van het mogelijke financiële risico een waarborgsom, alvorens tot energielevering over te gaan. Ik hecht veel waarde aan een betaalbare, betrouwbare en schone energievoorziening. Er is dan ook wettelijk bepaald dat de energielevering aan consumenten tegen redelijke tarieven en voorwaarden gebeurt met transparante, eerlijke voorwaarden, die vooraf bekend zijn. Door omstandigheden kan het voorkomen dat een consument zijn energierekening niet kan betalen. In de Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas worden regels gesteld om afsluiting vanwege wanbetaling zoveel mogelijk te voorkomen. Zo moet een leverancier consumenten wijzen op de mogelijkheden voor schuldhulpverlening en zich inspannen om in persoonlijk contact te komen met de consument om deze te wijzen op de mogelijkheden om betalingsachterstanden te voorkomen en te beëindigen. Aan de andere kant heeft de consument de eigen verantwoordelijkheid om tijdig zijn energierekening te voldoen. Daarbij kan de energieleverancier maatregelen nemen om te verzekeren dat de geleverde energie ook wordt betaald. Ik acht het echter niet wenselijk dat er standaard waarborgsommen voor energielevering worden gevraagd bij het afsluiten van een nieuw energiecontract. Tot nu toe heb ik

ook geen signalen ontvangen dat dit zo zou zijn. Consumenten kunnen, als zij vermoeden dat er sprake is van ongeoorloofde praktijken, een klacht indienen bij de ACM. De ACM kan ook op eigen initiatief een onderzoek uitvoeren en zo nodig optreden.

Vraag 4

Hoe verhoudt zich het ontstane systeem van waarborgen en spoedaanvragen met kredietcheck tot het feit dat in de brief over de Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas (MR Afsluitbeleid) is gesteld dat energiebedrijven wijselijk en terughoudend dienen om te gaan met waarborgsommen?³

Antwoord 4

De Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas is erop gericht om betalingsachterstanden te voorkomen en te beëindigen. In dat kader heb ik de energieleveranciers in 2009 verzocht om wijselijk en terughoudend om te gaan met waarborgsommen. Immers een hogere energierekening door een waarborgsom kan betalingsachterstanden in de hand werken. De ACM is belast met het toezicht hierop en heeft er in het verleden ook op gewezen dat een borg redelijk moet zijn. De ACM heeft laten weten de ontwikkelingen op het gebied van waarborgsommen te blijven volgen.

Vraag 5

Is er door de toenemende waarborgstelling naar uw mening sprake van kartelafspraken door energieleveranciers? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat gaat u er tegen ondernemen?

Antwoord 5

Energieleveranciers hanteren waarborgsommen om zich in te dekken tegen wanbetalingsrisico. Ik heb geen indicaties dat daarbij sprake zou zijn van concurrentiebeperkende kartelafspraken zoals prijs- of marktverdelingsafspraken. De ACM is de toezichthouder belast met handhaving van het kartelverbod. Indien er een vermoeden bestaat dat er sprake is van verboden kartelafspraken dan kan dit gemeld worden bij de ACM. Zij kan op basis van klachten of op eigen initiatief onderzoek doen.

Vraag 6

Klopt het dat energieleveranciers onderzoeksbureaus inschakelen voor het verkrijgen van informatie over wanbetalers en faillissementen? Op welke wijze is de consument beschermd tegen gebruik en/of misbruik van oude data?

Antwoord 6

Energie Nederland heeft laten weten dat energieleveranciers hun potentiële klanten beoordelen en/of laten beoordelen op kredietwaardigheid. Zo kijken leveranciers bijvoorbeeld in hun eigen systeem of er geen schulden zijn en of er in het verleden sprake is geweest van wanbetaling. Daarnaast zijn er energieleveranciers die een kredietinformatiebureau inschakelen voor een zogenoemde kredietscore. Op basis daarvan besluit een energieleverancier of hij een waarborgsom vraagt. Van Energie Nederland heb ik begrepen dat er door de Consumentenbond voorstellen zijn gedaan over het gebruik/ voorkomen van misbruik van oude data. Op dit moment onderzoeken de energieleveranciers de voorstellen van de Consumentenbond om te bezien of hun procedures daarop aangepast moeten worden. Dit proces zal ik blijven volgen om te bezien of de keuzes die gemaakt gaan worden aansluiten bij het beleid om wanbetaling zoveel mogelijk te voorkomen en te beëindigen.

Vraag 7

Deelt u de mening dat het in rekening brengen van torenhoge borgsommen een vorm van afwijzen of selectie in zich draagt? Zo nee, waarom niet?

³ Kamerstuk 29 023, nr. 74.

Antwoord 7

Op basis van de Elektriciteits- en Gaswet moeten energieleveranciers op een betrouwbare wijze en tegen redelijke tarieven en voorwaarden energie leveren. Daarbij moeten de voorwaarden die zijn verbonden aan de levering aan een consument transparant, eerlijk en vooraf bekend zijn. Een energieleverancier mag zich daarbij indekken tegen een realistisch risico van wanbetaling, wat in het normale handelsverkeer gebruikelijk is. Ik acht het echter onwenselijk dat mensen als gevolg van hoge waarborgsommen energielevering ontberen. Hierin moet een goede balans gevonden worden. Ik heb geen indicaties dat er niet voldaan wordt aan de wetgeving. De ACM is de toezichthouder belast met handhaving van de Elektriciteits- en Gaswet. Indien er een vermoeden bestaat dat er sprake is van het handelen in strijd met de wet dan kan dit gemeld worden bij de ACM. Zij kan op basis van klachten of op eigen initiatief onderzoek doen.

Vraag 8

Is dit systeem van borgsommen rechtsgeldig? Zo ja, bij welke wet is het afdwingen van borgsommen door energieleveranciers geregeld? Zo nee, op welke wijze en bij welke wet worden consumenten beschermd tegen mogelijk wangedrag door energieleveranciers?

Antwoord 8

Het is in het normale handelsverkeer gebruikelijk dat bedrijven de kredietwaardigheid van klanten controleren om zich te kunnen indekken tegen wanbetalingen. Zo ook in de energiemarkt. Daarbij bevatten de Elektriciteits- en Gaswet verschillende bepalingen om consumenten te beschermen. Zo moet een energieleverancier beschikken over een vergunning om aan consumenten te mogen leveren. Een van de verplichtingen is dat een vergunninghouder op een betrouwbare wijze en tegen redelijke tarieven en voorwaarden energie levert aan iedere consument die daarom verzoekt. Binnen dit kader mogen energieleveranciers zelf hun tarieven bepalen. In de wet is geen aparte bepaling opgenomen over waarborgsommen, maar de eis dat de voorwaarden en tarieven transparant, eerlijk en vooraf bekend moeten zijn geldt ook voor waarborgsommen. Zie ook het antwoord op vraag 1. De ACM is belast met het toezicht op de Elektriciteits- en Gaswet. Bij de beoordeling van een aanvraag van een leveranciersvergunning kijkt de ACM ook naar de hoogte van een eventuele borgstelling. Indien er een vermoeden bestaat dat er sprake is van het handelen in strijd met de wet dan kan dit gemeld worden bij de ACM. Zij kan op basis van klachten of op eigen initiatief onderzoek doen.

Vraag 9

Bent u bereid om de Nederlandse Mededingingsautoriteit te laten onderzoeken of het vragen van borgsommen door energieleveranciers rechtsgeldig is? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Het vragen van waarborgsommen is rechtsgeldig, waardoor er geen reden is om de rechtsgeldigheid als zodanig door de ACM te laten onderzoeken. Echter wanneer hoge waarborgsommen gemeengoed worden en leiden tot uitsluiting acht ik dit onwenselijk. Ik heb geen signalen ontvangen dat dit aan de hand zou zijn. Desalniettemin heb ik de ACM op de hoogte gesteld van dit signaal. De ACM kan op basis van klachten of op eigen initiatief een onderzoek instellen.